

FUNDACIÓ PRIVADA DEL MARESME PRO PERSONES AMB DISMINUCIÓ PSÍQUICA

Seu social: Mataró

Àmbit geogràfic: comarcal

Forma jurídica: fundació

- 597 persones treballadores
- 237 persones treballadores pertanyents a col·lectius en risc d'exclusió social
- 225 persones voluntàries
- 2.311 persones ateses en serveis a la infància i la joventut
- 28 persones ateses en serveis a la gent gran
- 1.285 persones ateses en serveis d'atenció a la dependència i la discapacitat

www.fundacionmaresme.cat

Breu història de l'organització

A mitjans dels anys 60, es constitueix a Mataró, l'Associació de famílies de nens subnormals que, partint de zero, posa els fonaments del Patronat Pro-subnormals. Posteriorment al 2000 convertit en la Fundació el Maresme. L'entitat va néixer gràcies a l'impuls d'un grup de famílies preocupades per la situació dels seus fills amb discapacitat intel·lectual (DI), que en aquell moment es trobaven desatesos, en situació d'exclusió social.

L'entitat ha travessat el llindar dels cinquanta anys. Compta amb una xarxa d'atenció de 13 serveis especialitzats a la Comarca del Maresme i una dilatada experiència en l'acompanyament a persones amb DI i famílies. De forma continuada, però apareixen noves realitats que ens obliguen a nous reptes i que el Patronat i professionals, entomen amb il·lusió i responsabilitat. El Marc Estratègic 2022 "Junts construïm futur", amb 5 eixos: comunitat i territori /ètica, economia social i solidària/emprenedoria i innovació /nou model organitzatiu/ la persona al centre, ens marquen el camí. És en aquest darrer eix: la persona al centre i fruit d'una demanda i necessitat de suport de persones amb DI que finalitzaven la seva etapa laboral, i a la que la cartera de serveis no hi dona una resposta adequada, que el 2020 la fundació aposta per un nou projecte: el servei d'acompanyament a l'envelliment actiu comunitari.

Missió

Impulsar la inclusió, millorar la qualitat de vida i fer respectar els drets de les persones amb especials dificultats i necessitats complexes de la comarca del Maresme, principalment amb discapacitat intel·lectual (DI), i les seves famílies fent-los visibles a la societat, reclamant i afavorint la seva participació activa, acompanyant-los en el seu procés vital d'adaptació, creixement i inclusió social.

Els nostres valors: l'acolliment, el compromís, la professionalitat, el respecte i la transparència.

Descripció de l'activitat

La Fundació el Maresme és una entitat d'iniciativa social referent a la comarca, en l'acompanyament a persones amb DI i les seves famílies. Té per objectiu atendre les seves demandes, a nivell informatiu i d'orientació, de diagnòstic i tractament, per a infants i adults.

La Fundació dona resposta de forma responsable i sostenible a les necessitats i demandes a la comarca, organitzant una xarxa de serveis que ofereixen una atenció en continuïtat a la persona amb DI, amb una àmplia xarxa de 13 serveis que donen atenció

en 21 centres diferents: servei d'acollida, 3 centres de desenvolupament infantil i atenció precoç, escola d'educació especial, 5 centres ocupacionals, Centre Especial de Treball, Servei de Formació i Inserció, 5 llars-residència, servei de respir, Itinerari Formatiu Específic, Residència assistida, Servei d'Acompanyament a la vida independent, Servei de Tutela i més recentment: Servei d'acompanyament a l'Envel·liment Actiu Comunitari.

Ens acompanya en Santi, la nostra icona, amb el lema "Jo soc com tu" per avançar en la igualtat de drets i oportunitats. Avui amb nous reptes i projectes més oberts a la comunitat per a contribuir en la transformació de la societat.

DESCRIPCIÓ DE L'EXPERIÈNCIA

SERVEI D'ACOMPANYAMENT A L'ENVELLIMENT ACTIU COMUNITARI

Breu descripció

El Servei d'acompanyament a l'envel·liment actiu comunitari, s'adreça a persones amb discapacitat intel·lectual d'edat avançada, que han finalitzat la seva etapa laboral, al Centre Especial de Treball o a l'empresa ordinària

Les acompanya en el seu projecte de vida, en ocupar el seu temps, realitzant activitats comunitàries, que es desenvolupen a la seva ciutat de referència, junt amb persones amb qui comparteixen interessos en aquesta nova etapa, mentre es mantenen encara actius/ves i amb ganes de socialitzar.

Es fomenta una relació d'igualtat entre persones amb discapacitat i sense, oferint-les tots els suports que necessiten perquè no suposin una càrrega per a ningú, al contrari, una relació que aporti coneixement i valor.

Es va iniciar fa dos anys, com a projecte pilot, ja que l'administració no contempla encara cap servei d'acompanyament ni col·lectiu ni individual per a persones amb DI quan deixen de treballar.

La Fundació ha fet una aposta per atendre'ls de forma experimental: adequant un espai d'acollida, de trobada, de descans i de menjador, perquè en puguin gaudir el major nombre de persones que ho desitgin.

La metodologia és el model d'Atenció Centrat en la Persona (ACP), basat en el principi de personalització: entendre cada persona, com a ésser únic, amb desitjos, necessitats i preocupacions, amb una xarxa de suports naturals, que mantenen cada persona connectada a la seva comunitat, en la que es desenvolupa la seva vida i es construeix com espai divers i inclusiu. Aposta per l'Atenció Comunitària Centrada en la Persona, la inclusió i participació en la comunitat i amb la comunitat: recursos, relacions amb altres,

oportunitats de canvi, etc. oferint a cada persona els suports que li calguin per fer-ho, de la forma més autònoma i activa possible, en la mesura que pugui, com qualsevol altre ciutadà. Servei obert tot l'any, de dilluns a divendres.

Aportació de valor de la iniciativa

El gran repte és superar la visió fragmentada i els compartiments en la prestació de serveis, per transformar el sistema en funció dels itineraris personals i la trajectòria vital de cada persona. Per això se les atén de manera individualitzada i flexible.

No és la persona la que s'adapta a una estructura i calendari preestablert, sinó que és ella la que planifica i decideix tots els aspectes que l'afecten, amb l'acompanyament de l'equip de professionals dels serveis.

Es treballa en diferents línies d'acompanyament: recerca i seguiment de tallers /cursos /activitats de voluntariat de la comunitat, autonomia amb suport a la comunitat, etc. S'ofereix també dinar en companyia.

El Servei vol passar d'un model segregacionista, a un model inclusiu. Promou la implicació de la comunitat, en el sentit que tots som diferents i és compartint i ajudant-nos en allò que cadascú necessita, que farem un món més just, més equitatiu i més sostenible.

Necessitats identificades

L'experiència respon a la voluntat de donar resposta a la necessitat detectada per l'entitat, per mitjà de les persones amb DI que finalitzen la seva etapa laboral, en un Centre Especial de Treball o a l'empresa ordinària, sigui per incapacitació o jubilació.

La discapacitat intel·lectual es caracteritza per un funcionament intel·lectual inferior a la mitjana, que coexisteix amb limitacions en dues o més àrees d'habilitats d'adaptació: comunicació, cura pròpia, vida a la llar, habilitats socials, ús de la comunitat, autogestió, salut i seguretat, continguts escolars funcionals, oci i treball.

La Cartera de Serveis actual, molt rígida i poc flexible no ofereix cap servei per a les persones amb DI que envelleixen, quan finalitzen la seva etapa laboral i mantenen encara nivells alts d'autonomia. S'ha fet una previsió que al llarg dels propers 4 anys, es jubilaran dels CET de la comarca de 16 a 20 persones. D'ençà que el Servei està en funcionament, s'han rebut també demandes a través de Serveis Socials de familiars de persones que fa un temps estan a casa, es van jubilar, el negoci familiar va tancar, o tenen una incapacitació i estan sols i desitgen participar.

És un servei pilot que aporta més benestar a les persones, prevé l'aïllament i l'empobriment, és comunitari i inclusiu i té menys costos econòmics que el centres d'atenció diürna contemplats a l'actual cartera de serveis.

Principals objectius assolits

1. Situa la persona que envelleix al centre del seu projecte de vida, facilitant l'accés a recursos de la xarxa comunitària, elaborant plans personals ajustats al seu interès.
2. Atén a les persones de manera individualitzada i flexible en funció de les seves necessitats i demandes: l'adaptació a una nova etapa, la soledat, la inactivitat, la manca d'iniciativa, la pèrdua de referents, la voluntat de fer activitats i de socialitzar.
3. Treballa en xarxa amb els centres i serveis comunitaris per exposar el projecte, conèixer activitats que poden desenvolupar, executar activitats conjuntes, etc.
4. Treballa de forma coordinada amb els serveis socials bàsics per detectar persones amb discapacitat intel·lectual que se senten soles, que resten al domicili sense fer cap activitat a la comunitat, que no mantenen relació amb altres persones, que no duen a terme activitats que els ajudi a mantenir la vitalitat i l'equilibri social i personal.
5. Millora la qualitat de vida de les persones ateses.

Principals resultats obtinguts

Quantitatius:

- En el servei hi participen 28 persones, 12 dones i 16 homes amb DI ja jubilats o amb incapacitació laboral, a qui s'ha ofert suports per a la construcció del seu projecte de vida, a través de la Planificació Centrada en la Persona (PCP).
- S'ha contactat amb 48 entitats públiques i privades, que desenvolupen activitats adreçades a persones adultes, de lleure, culturals, socials, esportives, de voluntariat, per conèixer les seves activitats, donar a conèixer el projecte, valorar possibilitats d'incorporació de persones amb DI, cercar voluntaris.
- Les persones ateses han participat en 32 activitats inclusives del territori.
- S'han realitzat 148 acompanyaments a activitats.
- El servei ha liderat i organitzat 9 activitats compartides de persones grans amb DI i sense, ambdós vulnerables i amb risc d'exclusió.

Qualitatius:

- Segons els indicadors d'avaluació, s'ha afavorit el procés d'envelliment actiu i saludable a les persones que han participat en el projecte.
- S'ha millorat el seu benestar emocional, promovent l'estabilitat i proporcionant interaccions positives entre la persona i el seu entorn.
- S'han mantingut les habilitats cognitives, vetllant per la pèrdua de capacitats sensorials, perceptives, de concentra-

ció, d'atenció i d'alteració de la memòria; millorant la seva qualitat de vida.

- S'ha millorat l'autonomia personal en la relació, desplaçaments, aprenentatges, noves possibilitats de relacionar-se amb l'acompanyament de persones de suport.

Abast de l'experiència

La manca de nous models d'atenció i experiències pilot, per a persones grans amb DI, ens hauria de fer reflexionar sobre la discriminació per part d'una societat que mira el present, sense considerar el lloc de dret i reconeixement de les persones que els han precedit.

Sembla que hi hagi la consideració que ja han viscut prou i que posar-hi més serveis o recursos implica massa despesa.

Les valoracions extretes de l'avaluació ens reafirmen que les persones fan una valoració positiva del servei i millora la seva qualitat de vida.

El funcionament del servei requereix menys personal que la resta de centres d'atenció diürna, perquè parteix que les persones únicament estan unes hores al dia al centre i, en canvi, es mantenen actives cada hora del dia que desitgen en l'entorn comunitari amb suports naturals coordinats. En conseqüència, té un cost menys elevat que la resta de serveis.

Té una repercussió al territori a nivell d'inclusió molt positiva.

Persones implicades en l'experiència

Treballadors: 5

Ateses: 28

Voluntàries: 4

Principals factors clau d'èxit

El nou model de suport a l'acompanyament a l'envelliment actiu comunitari, asseguraria que:

- Es millora la qualitat de vida, de les persones amb DI, afavorint la longevitat i la salut.
- Es dona veu a la persona, escoltant els seus desitjos, fonamental per decidir el lloc que volen tenir en la societat, en aquesta etapa llarga, perquè aquesta sigui satisfactòria.
- No es queden soles a casa, evitant el seu aïllament.
- Socialitzen i milloren la comunicació.
- Realitzen activitats adequades al que desitgen, decidint els serveis en els quals volen participar.
- Flexibilitzen les rutines i normes quan és necessari.
- Es promou una societat més inclusiva i respectuosa.

Dificultats i reptes superats en el desenvolupament de la iniciativa

La principal dificultat per a una entitat és innovar en un nou model sense disposar del suport econòmic ni de reconeixement per part de l'administració. La manca de facilitats per part de l'administració a les entitats per provar nous projectes.

Les resistències al canvi, per part d'alguns professionals de l'entitat a incorporar nous models i perfils professionals i noves metodologies. A vegades comporta un canvi de rols de difícil acceptació.

Dificultat per part d'algunes entitats, especialment casals municipals a incorporar persones amb DI en les seves activitats.

Reptes:

1. La necessitat de crear bons sistemes de registre i avaluació, indicadors qualitius i quantitatius, revisar i documentar la planificació i implementació i avaluar-la de forma continuada. Avaluar el grau de satisfacció per part de les persones ateses, i de les persones implicades dels equipaments comunitaris donat que és un projecte pilot que volem que es pugui estendre i que sigui replicable al territori. Necessitat de donar-li visibilitat.
2. Sensibilitzar a l'administració de la necessitat d'apostar per models d'atenció innovadors, inclosius i comunitaris.

Elements innovadors que aporta l'experiència

La definició de serveis i atenció a persones en situació de vulnerabilitat social, i en el nostre cas concret de la discapacitat intel·lectual, estan definits i regulats a la cartera de Serveis Socials de la Generalitat de Catalunya, però actualment no hi ha cap servei regulat en aquesta cartera que s'orienti cap aquests nous models d'atenció.

No hi ha tampoc cap experiència pilot en el territori. No està tampoc regulat i definit ni per la Cartera de Serveis ni per les tipologies de recursos de les Unitats Bàsiques d'atenció dels municipis. La manca de recursos no pot ser mai una excusa per no innovar amb nous models.

Les persones grans i especialment les persones grans amb DI són vulnerables i necessiten suports. El dret a cuidar i a ser cuidat és i ha de ser primordial en la nostra societat.

El servei és innovador, plantejant un nou model d'atenció centrat en la persona, noves metodologies comunitàries, treball en xarxa, i suport comunitari. El servei acompanya, per tal que gaudeixin d'activitats que ja hi ha al territori. El més proper possible al lloc on viuen.

Pretén ser molt flexible respectant el dret de cada persona a decidir allò que desitja fer, però sempre acompanyada i oferint-li suport, assessorar-la, valorant si ho pot fer, i si no, explicar-li el perquè i cercant una alternativa.

Per tot això el servei crea una nova figura que no hi ha en els centres d'atenció diürna i que és el connector comunitari. És la persona que es coordina amb les entitats, cerca sinergies amb la comunitat per tal que les persones amb DI s'incorporin de forma inclusiva en activitats d'oci, culturals, esportives, de voluntariat i d'interès personal.

Principals factors que permeten la transferència i replicabilitat

- Perquè és una necessitat no atesa fins al moment.
- Perquè actualment les persones amb DI tenen una esperança de vida i més llarga i, per tant, una etapa més llarga d'envelliment en bones condicions de salut, que els permet portar una vida activa i desinstitucionalitzada.
- Perquè com a entitat hem de vetllar pels drets de les persones, i que puguin decidir el seu projecte de vida.
- Perquè la Cartera de Serveis actual és rígida i ineficaç per a les persones amb DI que finalitzen la seva etapa laboral i no contempla cap mena de suport per aquestes persones.
- Perquè les persones amb DI tenen dret a viure i desenvolupar-se en la seva comunitat, amb suport.
- Perquè cal flexibilitzar els serveis en funció de cada persona al llarg del seu cicle vital.
- Perquè aquest model integra serveis de salut, d'oci, formatius, de socialització i d'acompanyament.

Un món que evoluciona exigeix una evolució en el rol que s'ha atorgat fins ara a les persones grans, individualment i com a generació. Les persones grans amb DI no en poden quedar al marge. Per això cal una aposta decidida.